

ASKERSUNDS KOMMUN	FÖRFATTNINGSSAMLING
Dokument Riktlinjer och taxor avseende serveringstillstånd, folköl (klass 2), receptfria läkemedel och tobak	Beslutat av Kommunfullmäktige
Beslut KF § 63 2013-03-25	Giltighetstid 2013-03-25 -

2013 -01- 2 1
Dnr 2013.14

Diartern 2013.14

**Riktlinjer och taxor avseende serveringstillstånd,
folköl (klass II), receptfria läkemedel och tobak**

6098/12
11044/13

Innehållsförteckning

Inledning	4
1. Riktlinjer för serveringstillstånd i Xxx kommun	4
1.1.1 Allmänna krav	4
1.1.2 Vilka provningar görs	4
1.1.3 Kriterier för serveringstillstånd som gäller enligt lagen	4
1.1.3.1 Sökandens lämplighet.....	4
1.1.3.2 Serveringsställets tjänlighet.....	5
1.1.3.3 Alkoholpolitiska olägenheter	6
1.1.4 Serveringstider.....	7
1.1.4.1 Utökad serveringstid.....	7
1.1.5 Festivaler och annan tillfällig servering till allmänheten.....	7
1.1.6 Servering i teater eller konsertlokal	8
1.1.7 Uteserveringar	9
1.8 Servering i spel- och/eller sexklubbar.....	9
1.9 Slutet sällskap	9
1.2 Remissinstanser	10
1.2.1 Miljö- och hälsoskydd samt brandskydd	10
1.2.2 Polismyndigheten	10
1.2.3 Skattemyndigheten och kronofogdemyndigheten.....	10
1.3 Tillsyn och avgiftssystem	11
1.3.1 Tillsyn	11
1.3.2 Bakgrund.....	11
1.3.3 Lagstödet för avgiftsuttag.....	11
1.3.4 Ansökningsavgifter m.m.	11
1.3.4.1 Nyansökningar	12
1.3.4.2 Utvidgade tillstånd	12
1.3.4.3 Utökad serveringstid.....	12
1.3.4.4 Tillfälliga tillstånd till alkoholservering till allmänheten.....	12
1.3.4.5 Tillfälliga tillstånd för alkoholservering till slutna sällskap.	12
1.3.6 Rörlig tillsynsavgift.....	13
1.3.7 Tillsynsavgift uttas vid väsentligt förändrade ägarförhållanden	13
1.4 Taxa för avgifter i Xxx kommun enligt alkohollagen.....	14
1.4.1 Ansökningsavgifter permanent tillstånd	14
1.4.2 Avgifter för tillfälligt tillstånd för servering till allmänhet.....	14

1.4.3 Avgifter för tillfälligt tillstånd för servering till slutet sällskap.....	15
1.4.4 Rörlig tillsynsavgift för permanenta tillstånd	15
1.4.5 Avgifter kunskapsprov	15
1.4.6 Fast tillsynsavgift för permanenta tillstånd	15
1.4.7 Extra tillsynsavgift vid väsentligt förändrade ägarförhållanden av permanenta tillstånd	15
1.5 Ansvars- och delegationsfrågor enligt alkohollagen.....	16
1.5.1 Kommunens uppgifter.....	16
1.5.2 Delegation och organisation.....	17
2. Riktlinjer för kommunens tillsyn av folköl (klass 2)	18
2.1.1 Historik.....	18
2.1.2 Allmänna krav	18
2.1.3 Anmälningsskyldighet	18
2.1.4 Egentillsyn.....	18
2.2 Serveringstider.....	19
2.3 Tillsynsavgifter	19
2.3.1 Indexuppräknig	19
2.4 Tillsynen	19
2.4.1 Förbud mot försäljning och servering (9 kap.19§).....	20
3. Riktlinjer för tillsynen av receptfria läkemedel enligt lagen (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel.....	21
3.1 Allmänna krav på detaljhandlaren.....	21
3.2 Kommunens kontroll	21
3.3 Tillsynsavgifter	22
3.3.1 Reducerad avgift.....	22
3.3.2 Indexuppräknig	22
4. Riktlinjer för kommunens tillsyn av detaljhandel med tobak.....	23
4.1 Anmälningsskyldighet för tobaksförsäljning och egenkontroll	23
4.2 Marknadsföring vid försäljningsstället	23
4.2.1 Dekaler om 18 årsgräns för köp av tobak.....	24
4.2.2 Rökfria skolområden och serveringar.....	24
4.3 Tillsynsavgifter	24
4.3.1 Reducerad avgift	24
4.3.2 Indexuppräknig	24

Inledning

Detta är en sammanslagning av tidigare styrande dokumenten.

1. Riktlinjer och riktlinjer för serveringstillstånd,
2. Riktlinjer och taxa för tillsyn av receptfria läkemedel,
3. Riktlinjer och taxa för tillsyn av folköl (klass II),
4. Riktlinjer och taxa för tillsyn av tobak.

1. Riktlinjer för serveringstillstånd i Xxx kommun

Sedan 1995 ansvarar kommunen ansvaret för tillståndsgivningen av serveringstillstånd enligt Alkohollagen (2010:1622).

I alkohollagen 8 kap 17 § framgår att kommunen kan vägra meddela tillstånd om serveringen kan medföra olägenheter ur alkoholpolitisk synpunkt. Kommunerna rekommenderas att i alkohol- och drogpolitiska program föra in kriterier för bedömning avseende bland annat alkoholpolitiska olägenheter. Dessa kriterier är till för att minska risken för att alkoholpolitiska olägenheter uppkommer samt minska alkoholens skadeverkningar.

Sydnärkekommunerna Askersund, Hallsberg, Kumla, Lekeberg och Laxå har genom avtal, gemensam handläggare av serveringstillstånd och gemensamma riktlinjer och gemensam taxa.

1.1.1 Allmänna krav

Enligt EU:s rättsregler ska kriterier vid tillståndsgivning:

1. *Vara objektiva och icke diskriminerande.* De ska innebära en garanti för den tillståndssökandes rättssäkerhet och likabehandling.
2. *Fordra lagstöd.* Tillståndsgivning ska bygga på i lag angivna grunder. Prövningen baseras på i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter fastställda kriterier. Beslutet kan överklagas i domstol.
3. *Vara förutsägbara.* De ska vara publicerade och i förväg kända.

1.1.2 Vilka prövningar görs

I en prövning av ett serveringstillstånd görs tre olika prövningar

- sökandens lämplighet
- serveringsställets tjänlighet
- alkoholpolitisk prövning

1.1.3 Kriterier för serveringstillstånd som gäller enligt lagen

1.1.3.1 Sökandens lämplighet

Sökanden ska ha kännedom om alkohollagstiftningen och ha ekonomiska förutsättningar för att sköta verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Sökanden ska själv visa att denne är lämplig att få tillstånd att servera alkoholdrycker. I lämplighetsprövningen bedöms sökandens lämplighet avseende laglydnad och skötsel gentemot det allmänna, t ex tidigare brottslighet eller

skatteskulder. I prövningen av ekonomiska förutsättningar prövas finansiering av start av verksamheten och den ekonomiska kalkyl som presenteras.

I 8 kap 12 § har ett nytt krav införts "[...]Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningenligt sätt utöva serveringsverksamheten". När den sökande blivit godkänt på provet är detta därefter giltigt i tre år.

Kunskapsprov krävs av den som söker stadigvarande tillstånd för servering till allmänhet, slutet sällskap, tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten, provsmakning och för pausservering. Den som söker tillstånd för tillfällig servering i slutet sällskap, ska avlägga prov om det inte endast rör sig om enstaka tillfälle.

Det är statens folkhälsoinstitut som ansvarar för kunskapsprovets innehåll och utformning. Administrationen kring självt kunskapsprovet ska däremot skötas av kommunen (FIHs föreskrifter om kunskapsprovet FHIFS 2010:7).

Undantag från kunskapskravet enligt 10 § FHIFS 2010:7 görs för den som:

- Tidigare har avlagt prov och har tillstånd som minst motsvarar den aktuella ansökan.
- Inte har tillstånd men som högst tre år före en ny ansökan inges, har avlagt ett godkänt prov som minst motsvarar den nya ansökan.
- Inte har avlagt prov men som i samma kommun har ett serveringstillstånd som minst motsvarar den aktuella ansökan och vars kunskaper det inte finns några skäl att ifrågasätta.
- Inte har avlagt prov men som i en annan kommun har serveringstillstånd som minst motsvarar den aktuella ansökan och kan dokumentera flera års erfarenhet utan anmärkningar.

Kommunen får göra undantag från skyldigheten att göra prov om ansökan avser tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap vid enstaka tillfälle.

1.1.3.2 Serveringsställets tjänlighet

Köket

Enligt alkohollagen 8 kap 15 § får stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten endast medges om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter. Alkohollagen kräver att livsmedelsverksamheten ska vara registrerad hos kommunens miljökontor samt att man vid stadigvarande serveringstillstånd erbjuder såväl förrätter, huvudrätter och efterrätter. Efter kl. 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Den allmänna standarden på mat och miljö ska vara avgörande för möjligheten att få serveringstillstånd. Dock finns kravet på att köksutrustningen måste hålla en viss standard, t.ex. ska inte vanliga lägenhetsspisar och mikrovågsugnar för uppvärmning av prefabricerade maträtter anses vara tillräcklig utrustning.

Serveringslokalen

Enligt alkohollagen 8 kap 15 § ska serveringsstället ha ett med hänsyn till omständigheterna tillräckligt antal platser för sittande matgäster.

Serveringsstället ska även vara lämpligt för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt (8 kap 16 §).

Serveringslokalen ska ha en överblickbar serveringsyta.

En drinkbar ska enligt samma lagparagraf vara en mindre väsentlig del av serveringsstället och inrättad i nära anslutning till matsal.

Vid tillståndsprövningen ska sökanden redovisa vilken yta i lokalen som är avsedd som bordsavdelning (matsal) och hur många bord och stolar denna omfattar.

Den övriga delen av en insynad, d.v.s. godkänd, serveringslokal kan disponeras som drinkbarsavdelning om sökanden så önskar.

För att drinkbarsavdelningen ska anses vara en mindre väsentlig del av serveringsstället ska bordsavdelningen dock upptaga den väsentliga delen av serveringslokalen eller erbjuda plats för minst hälften av det antal personer lokalen är avsedd för.

I en insynad serveringslokal kan tillståndshavaren göra vissa ändringar utan tillståndsmyndighetens medgivande. De i ovanstående stycket angivna kriterierna måste dock fortfarande vara uppfyllda.

1.1.3.3 Alkoholpolitiska olägenheter

Ett avslag på en ansökan om tillstånd måste i första hand motiveras utifrån de kriterier för serveringstillstånd som gäller enligt lagen; d.v.s. antingen med hänsyn till sökanden, serveringsstället eller med hänsyn till att alkoholpolitiska olägenheter kan befaras uppstå genom den tilltänkta serveringen. Skälen för bedömningen måste preciseras i beslutet.

Ibland ingår svåra avväganden vid tillståndsprövningen där olika intressen ställs mot varandra. Alkohollagstiftningen har dock tillkommit för att begränsa alkoholens skadeverkningar och är i första hand en skyddslagstiftning. I de fall alkoholpolitiska hänsyn ställs mot företagsekonomiska eller näringspolitiska, bör de alkoholpolitiska ges företräde (Regeringens proposition 2009/10:125).

Med alkoholpolitiska olägenheter menas att en etablering av ett serveringsställe med utskänkningsrättigheter eller utökad rätt till utskänkning, riskerar att medföra samhällliga problem. Dessa kan vara av social, alkoholpolitisk eller ordningsmässig art. Grundförutsättningen för att få tillstånd till alkoholservering bör vara att "behörighetskraven" i lagen är uppfyllda, samt att inhämtade remissyttranden eller egen samlad erfarenhet, inte ger anledning att befara alkoholpolitiska olägenheter uppstår i samband med restaurangetablering eller det utökade serveringstillståndet. Vid den bedömningen ska nedan angivna riktlinjer gälla:

- De fall där *polismyndigheten* avstyrker ansökan med hänvisning till risk för ordningsproblem på serveringsstället eller dess närmaste omgivning.
- De fall där *miljöförvaltningen* avstyrker ansökan med hänvisning till att närboende utsätts eller riskerar att utsättas för bullerstörningar eller annan olägenhet från serveringstället.
- De fall där kommunen äger *kännedom om missförhållanden* på serveringsstället eller angående sökandens lämplighet.

- Kommunen kan också neka serveringstillstånd om serveringsstället ligger i speciellt alkoholkänsliga områden där etablering medför risk för alkoholpolitiska olägenheter.
- Serveringstillstånd meddelas ej till spel- eller sexklubbar.
- Serveringstillstånd till uteservering kan meddelas endast till dem där serveringen finns i anslutning till restaurangen.
- Serveringstillstånd meddelas ej vid risk för alkoholrelaterat våld.

På många alkoholserverande restauranger föreligger behov av dörrvakt.

Kommunen ska av alkoholpolitiska skäl verka för att av polismyndigheten prövad och förordnad ordningsvakt i så hög utsträckning som möjligt används på sådana restauranger.

1.1.4 Serveringstider

Lagen anger en normtid för servering av alkoholhaltiga drycker enligt följande:

- Om inte tillståndsmyndigheten beslutar annat får servering av spritdrycker, vin och starköl påbörjas tidigast kl. 11.00.
- Om inte tillståndsmyndigheten beslutar annat ska servering av alkoholdrycker avslutas senast kl. 01.00.
- Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.
- Om det föreligger risk för alkoholpolitiska olägenheter kan kommunen besluta om annan serveringstid.
- Serveringstid för uteservering ska begränsas till kl. 22.00 om risk föreligger för störningar av närboende eller andra olägenheter.
- Vad avser folköl finns ingen begränsning av serveringstiden. Dock kan kommunen besluta om serveringstid om det är påkallat.

1.1.4.1 Utökad serveringstid

Det måste kraftfullt understrykas att reglerna om serveringstider utgör en inte oväsentlig del av den svenska alkoholpolitiken och att social hänsyn därför ska ha klart företräde framför affärsmässiga eller konkurrensmässiga sådana. Enbart omständigheten att en konkurrerande restaurang redan erhållit utsträckt serveringstid, kan inte motivera bifall till en ansökning av ifrågavarande slag. Tillståndsmyndigheten måste i varje enskilt fall bedöma riskerna för olägenheter i samband med en utsträckning av serveringstiden. Utsträckt serveringstid innebär risk för alkoholpolitiska olägenheter exempelvis störning av närboende, alkoholrelaterat våld samt bullerstörningar.

Serveringstid till kl. 02.00 kan dock medges efter särskild prövning och då med ett års provotid. Senare serveringstid än kl. 02.00 medges ej.

1.1.5 Festivaler och annan tillfällig servering till allmänheten

- Tillfälliga tillstånd till allmänheten ska vara en del av ett större arrangemang. Inriktningen ska vara överensstämmande med vanlig restaurangverksamhet och inte enbart dryckesinriktad. Vid beslut om tillstånd ska de alkoholpolitiska olägenheterna med dess sociala konsekvenser vara styrande för bedömningen.

- Endast juridisk eller fysisk person som innehar tillräckliga kunskaper i alkohollagen kan erhålla tillstånd att servera alkoholdrycker vid festivaler och annan tillfällig servering till allmänheten.
- Endast evenemang som huvudsakligen vänder sig till en publik över 20 år ska erhålla tillstånd. Vid prövning görs en samlad bedömning av evenemangets inriktning. Denna kan bl. a framgå genom val av musik, artist eller evenemangets marknadsföring.
Beträffande åldersgräns gäller alkohollagens regler.
- Tillfälligt tillstånd till allmänheten beviljas endast för ett arrangemang per ansökan.
- Servering av spritdrycker medges endast vid restaurangliknande former.
- En grundföresättning för tillstånd är att kraven från övriga myndigheter är uppfyllda och att rätten till disponering av marken kan styrkas.
- Lagad mat under restaurangliknande former ska tillhandahållas.
- Servering och konsumtion av alkohol ska ske på en avgränsad yta med tillgång till sittplatser vid bord.
- Acceptabla avgränsningar ska finnas så att betryggande tillsyn kan garanteras.
- Vid prövningen av serveringstidens längd ska miljöförvaltningens och polismyndighetens bedömning av risk för störda grannar och ordning ha stor betydelse.
- Om risk för alkoholrelaterat våld kan föreligga vid olika arrangemang, ska tillfälliga tillstånd ej meddelas.
- Kassa med vanliga kassarutiner krävs.
- Tillståndsmyndigheten kan kräva särredovisning av verksamheten.
- Grundregeln för festivaler och tillfällig servering är att det rör sig om högst några dagar
- När ett festivalområde utnyttjas av flera tillståndshavare krävs, bl. a för att kunna bedriva bättre tillsyn, att varje tillståndshavares serveringsområde är väl avgränsat från övrigas.
- Ansökan för tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten ska inges 20 dagar i förväg.

1.1.6 Servering i teater eller konsertlokal

Enligt 8 kap 15 § får tillstånd meddelas för servering av vin eller starköl utan krav på att lagad mat tillhandahålls. Servering får dock endast ske under pauser i föreställningen i foajén till teater eller konsertlokal.

Utifrån risken för alkoholpolitiska olägenheter vid spridning av pausservering till en alltför vid krets bör kraven på servering i teater och konsertlokaler ställas relativt högt. Det är sökandens ansvar att prestera ett underlag som gör det möjligt att bedöma verksamhetens faktiska innehåll.

Den aktuella lokalen ska enligt slutbesiktningsbevis vara godkänd för ändamålet. För teater eller konsertlokal som saknar etablerad permanent verksamhet kan endast tillstånd meddelas för enstaka tillfälle eller för tidsperiod då gästspel förekommer.

1.1.7 Uteserveringar

En uteservering ska vara belägen i direkt anslutning till eller i omedelbar närhet av själva restaurangen. Ansökan om uteservering belägen på större avstånd från restaurangen än några få steg, så kallad satellitservering, behandlas restriktivt.

1.8 Servering i spel- och/eller sexklubbar

Serveringstillstånd ska inte medges till spel- och/eller sexklubbar.

1.9 Slutet sällskap

Enligt alkohollagen 8 kap 2 § kan serveringstillstånd meddelas för servering i förening, företag eller annat slutet sällskap. För servering i slutet sällskap ställer lagstiftningen lägre krav på bl. a kök än vid servering till allmänheten, dock lagad mat ska tillhandahållas. När det gäller ett slutet sällskap, får det inte vara fråga om t ex sådan av förening eller efter inbjudan anordnad tillställning som enligt ordningslagen ska anses som offentlig.

Riktlinjerna innehåller särskilda regler för tillfälliga tillstånd till slutna sällskap. Reglerna syftar till att konstatera att ansökan görs av en seriös sökande och att avsikten med ansökan ej är att kringgå reglerna för alkoholserving. Så snart en ansökan avseende slutet sällskap ej längre avser kategorien enstaka tillfälle gäller enligt alkohollagen en mer omfattande prövning avseende personlig lämplighet och lokal. Då ställs också krav på godkänt kunskapsprov (1.3).

- Ett slutet sällskap är en begränsad krets av personer som har någon form av gemensamt intresse, såsom i en förening eller annan sammanslutning, utöver ifrågasvarande tillställning med alkoholserving.
- Lagad mat ska kunna tillhandahållas.
- Förening eller stiftelse som söker tillstånd ska ha en tillfredsställande organisation. Den ska vidare ha ett namn som kan skiljas från andra och antagit stadgar och styrelse.
- Sökande som tilldelats organisationsnummer av skattemyndigheten ska redovisa detta.
- Protokoll som visar styrelsens sammansättning och vem som är firmatecknare eller som tecknar föreningen ska redovisas.
- Föreningen ska visa att de bedriver ideell eller annan verksamhet samt att verksamheten är eller utifrån ansökningshandlingarna kan bedömas bli bestående.
- Tillfälliga tillstånd kan meddelas företag för servering vid personalfester och dylikt.
- Ansökan om tillfälligt tillstånd för slutet sällskap ska inges senast tio arbetsdagar innan tillställningen ska äga rum.
- Tillstånd utfärdas maximalt vid tolv enstaka tillfällen till en sökande per år med undantag för yrkesmässig verksamhet.
- Serveringsrörelser med yrkesmässig verksamhet kan beviljas tillfälligt tillstånd avseende slutet sällskap (festvåningsverksamhet).

Tillstånd krävs dock inte för servering till slutet sällskap om serveringen ordnas utan vinstintresse och i andra lokaler än där det bedrivs yrkesmässig försäljning

av alkohol- eller lättdrycker. Därtill krävs att serveringen sker vid enstaka tillfällen och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna.

1.2 Remissinstanser

1.2.1 Miljö- och hälsoskydd samt brandskydd

Miljö- och hälsoskydd har en viktig roll i det kommunala arbetet med serveringstillstånd. Det är hos Miljö- och hälsoskydd som registrering av livsmedelsverksamhet görs. Miljö- och hälsoskydd har kunskapen om restaurangernas kapacitet för tillagning av maten. I yttrandet från miljö- och hälsoskydd kan också upplysningar om risken för bullerstörningar ingå. Yttrandet har stor vikt för beslut om serveringstillstånd miljö- och hälsoskydds yttrande ska tillmätas en stor betydelse. Detta gäller inte minst skyddet för närboende till restauranger. En allmän förutsättning är enligt hälsoskyddslagen att störningar som kan vara skadliga för människors hälsa och som inte är ringa eller helt tillfälliga är att betrakta som en sanitär olägenhet. Definitionen avser alla former av störningar som kan ha en skadlig inverkan på en människas hälsa. Serveringsstället ska vara lämpligt ur brandsäkerhetsynpunkt. Det gäller för stadigvarande tillstånd och för tillfälliga tillstånd för servering till allmänheten, vilket innebär att tillstånd inte kan meddelas om inte lokalerna är godkända av räddningstjänsten.

1.2.2 Polismyndigheten

Polismyndigheten är en obligatorisk remissinstans enligt alkohollagens 8 kap 11 §. Polismyndigheten ska i yttrande redovisa de omständigheter som ligger till grund för myndighetens bedömning och därvid särskilt yttra sig om sökandens lämplighet att ansvara för verksamheten. I sin bedömning av verksamheten kan verksamhetens inriktning och geografiska läge vara av betydelse för kommunens bedömning avseende risken för alkoholpolitiska olägenheter. Statistik om brott och omhändertagande i området kan bifogas yttrandet. Är sökanden aktuell eller har varit aktuell i polisregistret för brott som kan vara av betydelse för bedömning om sökandens lämplighet ska detta redovisas.

1.2.3 Skattemyndigheten och kronofogdemyndigheten

Skatte- och kronofogdemyndigheten svarar för kontroll av sökandens ekonomiska skötsamhet. Den sökande ska själv begära intyg från kronofogden för att visa att denne fullgjort sina skyldigheter mot det allmänna. Tillståndsmyndigheten bör dock förenkla prövningen av sökandens lämplighet så att det blir så enkelt som möjligt för den sökande att ta fram det underlag som krävs för rättvis bedömning av ansökan. Sökanden ska på begäran inhämta en personnummerutredning från Patent- och registreringsverket som visar vilka bolag sökanden är eller har varit aktiv i. Skattemyndigheten hjälper kommunen ta fram uppgifter på hur sökanden skött sina skattebetalningar och huruvida sökanden är registrerad som arbetsgivare, för moms m.m.

1.3 Tillsyn och avgiftssystem

1.3.1 Tillsyn

I alkohollagens 9 kap 1 § slås fast att Statens folkhälsoinstitut utövar den centrala tillsynen över lagens efterlevnad och har rätt att meddela allmänna råd till vägledning för lagens tillämpning.

Länsstyrelsen har tillsyn inom länet och ska biträda kommunerna med råd och stöd i deras verksamhet.

Den omedelbara tillsynen av restaurangerna utövas av kommunen och polismyndigheten, som också har tillsynsansvar över servering av och detaljhandel med folköl. Den löpande tillsynen ankommer i första hand på kommunen. Vad gäller tillsynens innehåll och utformning se 4.4–4.6.

1.3.2 Bakgrund

De fem Sydärkekommunerna har gemensamma avgifter som antas i respektive kommunfullmäktige. Avgifterna tas ut för tillstånd samt för tillsyn. Verksamheten ska helt finansieras av avgifter.

En av grundtankarna i alkohollagen är att tillsynen ska förstärkas. Detta förutsätter kompetent personal med tid för uppgiften.

De fem Sydärkekommunerna arbetar utifrån utbildningsmetoden ansvarsfull alkoholserving.

1.3.3 Lagstödet för avgiftsuttag

Ansökan om serveringstillstånd görs skriftligen hos kommunen. Kommunen får ta ut avgifter för prövning enligt grunder som beslutas av kommunfullmäktige. Kommunen får även ta ut avgift för tillsyn, enligt 8 kapitlet, av den som fått serveringstillstånd.

Kommunala avgifter enligt självkostnadsprincipen behöver inte motsvara kostnaden i varje enskilt fall. Regeringen har i propositionen rekommenderat att tillsynsavgifter enligt alkohollagen beräknas efter schablon och inte efter exakt kostnad. Schabloniserade avgifter förekommer inom andra områden och accepteras inom rättspraxis.

Avgifterna varierar mellan kommunerna i Sverige. Detta kan bero på att de faktiska kostnaderna är olika. Det kan också bero på att kommunerna väljer olika ambitionsnivå i arbetet med serveringstillstånd. Detta reglerar kommunerna i sina riktlinjer och alkoholpolitiska program.

1.3.4 Ansökningsavgifter m.m.

Ansökningar om serveringstillstånd kan delas in i sex kategorier.

1. Nyansökningar
2. Utvidgade serveringstillstånd
3. Utökad serveringstid
4. Tillfälliga tillstånd för alkoholserving till allmänheten
5. Tillfälliga tillstånd för alkoholserving till slutna sällskap
6. Avgift vid väsentligt förändrade ägarförhållanden
7. Pausservering i teater eller konsertlokal

8. Tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten under en tidsperiod på som längst fem månader.

Gemensamt för alla ansökningar är att kommunen registrerar ansökan, tar in ansökningsavgifter och utarbetar ett underlag för beslut. Därefter fattas beslut och sedan utarbetas ett tillståndsbevis eller avslagsbeslut. Vad gäller väsentligt ändrade ägarförhållanden behöver det inte alltid innebära att beslut fattas. Det kan vara en bedömning av att en nytillkommen delägare i ett bolag uppfyller lämplighetskraven.

1.3.4.1 Nyansökningar

Kräver ett omfattande remissförfarande. Polis, miljöförvaltning, skatte- och kronofogdemyndigheter och aktuell socialförvaltning. Remisshandlingar ska skickas ut, bevakas och remissyttranden ska inarbetas i beslutsunderlaget. Det tilltänkta serveringsstället ska besökas och tid med sökanden avsättas. Den totala handläggningstiden från diarieföring till meddelande av beslut är 2-3 månader. Från det att kompletta ansökningshandlingar inkommit bör utredning och beslutsförslag vara klart inom 30 dagar. Kompletta ansökningshandlingar innebär att handlingarna enligt bilaga 1 finns med.

1.3.4.2 Utvidgade tillstånd

Kan gälla tillståndshavare med vin- och starkölsrättigheter som ansöker om tillstånd att få servera spritdrycker. Det kan vara festvåningar med tillstånd för slutna sällskap som söker tillstånd för allmänheten eller restauranger som vill förändra serveringsytan, t ex uteservering. I dessa fall finns i regel kännedom om sökanden och serveringsstället. Utredningsarbetet kan därför förenklas. Den effektiva arbetstiden uppskattas till en och en halv dag.

1.3.4.3 Utökad serveringstid

Kräver i regel endast inhämtande av yttrande från miljöförvaltningen (med tanke på risken för störningar av närboende) och från polisen. Effektiv arbetsdag beräknas till ungefär en dag.

1.3.4.4 Tillfälliga tillstånd till alkoholservering till allmänheten

Här innefattas festivaler av olika slag samt tillstånd under viss tidsperiod. Dessa är alkoholpolitiskt intressanta då alkoholpolitiska olägenheter lätt uppstår i samband med dessa festivaler. Ärendena tar nästan lika lång effektiv arbetstid i anspråk som en nyansökan. Dessutom är behovet av tillsyn oftast stort varför en tillsynsavgift bör betalas i samband med ansökan. Den återbetalas vid avslag. Tillfälligt tillstånd till allmänheten beviljas endast för ett arrangemang per ansökan.

1.3.4.5 Tillfälliga tillstånd för alkoholservering till slutna sällskap.

Detta är den vanligaste typen av ansökningar. I regel avser ansökan en förening, ett företag eller en privat fest. Det kan också vara en näringsidkare som har verksamhet i form av festvåning. Endast ett tillstånd per ansökningstillfälle beviljas. Den effektiva arbetstiden är oftast ett par timmar.

4.5 Fast tillsynsavgift

Kommunens tillsyn består av flera delar. En administrativ "Inre tillsyn", och en direkt kontroll på verksamhetsstället, "yttre tillsyn". Delar av den information

som i olika sammanhang ges till tillståndshavaren kan betraktas som "förebyggande tillsyn".

Den inre tillsynen består i planering av inspektionsverksamheten, kontakter med andra myndigheter, efterarbete som rapportskrivning och kommunikering, utarbetande av beslutsunderlag och underhåll av restaurangregister. Det är också rimligt att alla tillståndshavare är med och bidrar till denna del av tillsynskostnaden. Tillsynsavgiften består därför av en fast avgift och en rörlig avgift. Restauranger som har fast tillstånd för uteservering har högre fast avgift än övriga då uteserveringen medför visst merarbete årligen för tillståndsenheten. I kommunförbundets cirkulär beräknas den inre tillsynen till ca 2 timmar per tillståndshavare och år. Vid nyansökan tas den fasta tillsynsavgiften ut när tillstånd beviljas.

För närvarande är den fasta tillsynsavgiften 1 500 kr/år om restaurangen saknar uteservering och 2 300 kr om restaurangen har uteservering.

1.3.6 Rörlig tillsynsavgift

Den yttre tillsynen, inspektionsverksamheten handlar i hög grad om ambitionsnivå i tillsynsarbetet. Allmänt sett bör större restauranger med nöjesinriktning inspekteras oftare än mindre och mer renodlade matrestauranger. Generellt sett så säljer nöjesrestauranger och pubar mer alkohol och de alkoholpolitiska olägenheterna riskerar därmed att bli större. Det är därför alkoholpolitiskt motiverat att utöva mer intensiv tillsyn om restaurangen säljer mer alkohol.

Tillsynsavgiften består förutom tidigare nämnda fasta del även i en rörlig del i olika avgiftsklasser, beroende på omsättningen av alkoholdrycker. Det förekommer även i andra verksamheter att tillsynsavgifter relateras till tillsynsobjektets storlek t ex omsättningen. Restaurangerna lämnar idag restaurangrapporter till tillsynsmyndigheten avseende bl. a omsättningen av alkoholdrycker.

Tillsynsavgifterna fastställs utifrån nämnda rapporter eller vid nyansökan från omsättningskalkyl.

Tillståndsavgifterna för befintliga tillstånd tas normalt ut senast 30 april innevarande år. Vid nyansökan ska de fasta och rörliga tillsynsavgifterna betalas innan tillståndsbevis skrivs ut. För permanent tillstånd beviljat under första halvåret tas 100 % av den rörliga tillsynsavgiften ut. För permanent tillstånd beviljat under andra halvåret tas 50 % av den rörliga tillsynsavgiften ut. Om tillstånd upphör under första halvåret erläggs 50 % av den rörliga tillsynsavgiften, upphör tillståndet under andra halvåret erläggs 100 % av den rörliga tillsynsavgiften.

Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten innebär en stor risk för alkoholpolitiska olägenheter. Det är därför motiverat med tillsyn på platsen.

1.3.7 Tillsynsavgift uttas vid väsentligt förändrade ägarförhållanden

Vid ägarbyten av serveringsrörelser är det oftast så att ett nytt bolag tar över rörelsen och söker ett nytt tillstånd. Om rörelsen t ex är ett aktiebolag kan det dock vara så att själva bolaget består men att ägarbilderna ändras på ett sådant sätt att förutsättningarna för ett tillstånd försvinner. Tillståndshavaren har skyldighet att anmäla väsentligt förändrade ägarförhållanden till kommunen.

Kommunen får då göra en extra inre tillsyn som omfattar den nya ägarkonstellationens lämplighet att bedriva alkoholservering. I praktiken är det en prövning lika omfattande som en nyansökan bortsett från att lokalens lämplighet ej behöver utredas. Det är därför motiverat med en extra tillsynsavgift.

1.4 Taxa för avgifter i Xxx kommun enligt alkohollagen

Siffrorna anger avgifterna för år 2011. Avgifterna uppräknas årligen enligt konsumentprisindex i oktober månad året före avgiftsåret med index i oktober 1995 som bas. Avgifterna avrundas till närmaste hela hundratal kronor förutom förenklad handläggning slutet sällskap som avrundas till närmast hela 50 tal kronor.

1.4.1 Ansökningsavgifter permanent tillstånd

	Avgift år 2012	Avgift basåret 1995
Nyansökan	7 100: -	5 000: -
Utvidgade tillstånd	3 600: -	2 500: -
Ökad serveringstid	2 400: -	1 700: -

1.4.2 Avgifter för tillfälligt tillstånd för servering till allmänhet

Enligt klassindelning

Avgiftsklass [*]	Godkännande för lokalen enligt brandmyndighet	Avgift år 2012	Avgift basåret 1995
1	1-150 pers.	600: -	500: - *
2	151-250 pers.	1 200: -	1 000: - *
3	251-500 pers.	2 400: -	1 000: - *
4	501-1 000 pers.	3 600: -	3 000: - *
5	1 001-	4 800: -	4 000: - *

Avgift för serveringstält tas ut efter storlek. Tillstånd för viss tidsperiod tillhör avgiftsklass 5.

	Avgift år 2012	Avgift basåret 1995
Fasttillsynsavgift/år	1 200: -	1 000: -
Pausservering vid enstaka tillfälle	1 200: -	

* klassindelningen fanns ej 1995 utan infördes 1998

1.4.3 Avgifter för tillfälligt tillstånd för servering till slutet sällskap

Ansökningsavgift	900: -	500: -
------------------	--------	--------

1.4.4 Rörlig tillsynsavgift för permanenta tillstånd

Enligt klassindelning.

Avgiftsklass	Årsomsättning av alkoholdrycker I kronor	Avgift kronor/år
1	1-50 000	1 000: -
2	50 001-200 000	2 000: -
3	200 001-350 000	3 000: -
4	350 001-500 000	4 000: -
5	500 001-750 000	5 000: -
6	750 001-1 000 000	6 000: -
7	1 000 001-1 500 000	7 500: -
8	1 500 001-2 000 000	10 000: -
9	2 000 001-3 000 000	12 500: -
10	3 000 000-	15 000: -

1.4.5 Avgifter kunskapsprov

	Avgift år 2012	Avgift basåret 1995
Ansökningsavgift för 3 provtillfällen	1 000: -	500: -

1.4.6 Fast tillsynsavgift för permanenta tillstånd

Tillsynsavgiften för permanenta serveringstillstånd är 1 500 kr per år om restaurangen saknar uteservering, och 2 300 kr per år om restaurangen har uteservering.

1.4.7 Extra tillsynsavgift vid väsentligt förändrade ägarförhållanden av permanenta tillstånd

Tillsynsavgiften vid väsentligt förändrade ägarförhållanden är 5 800 kr per år.

1.5 Ansvars- och delegationsfrågor enligt alkohollagen

1.5.1 Kommunens uppgifter

1.5.1.1 Tillsyn över serveringstillstånd

Enligt alkohollagen 9 kap.2§ ska den omedelbara tillsynen över efterlevanden av bestämmelserna om servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker utövas av kommunen och av polismyndigheten. Den löpande tillsynen ankommer i första hand på kommunen.

Tillsyn i kombination med möjligheter till sanktioner är ett viktigt instrument för att restaurangverksamheten ska kunna bedrivas enligt gällande lagar och bestämmelser så att den goda restaurangmiljön i Xxx kommun bibehålls. Enligt regeringen ska förenklningar i tillståndsgivningen kombineras med utökad kontroll av restaurangerna för att samhället ska kunna ingripa mot eventuella missförhållanden vid alkoholserving.

1.5.1.2 Handläggning av tillståndsärenden

Det är angeläget att utredningen om serveringstillstånd tillåts ta nödvändig tid i anspråk både med tanke på krögarnas rättssäkerhet samt för kommunens möjligheter att bedriva en alkoholpolitik enligt de riktlinjer som fastställts av kommunfullmäktige.

Eventuella avslag på ansökan om tillstånd eller administrativa åtgärder måste föregås av en noggrann utredning respektive en väl dokumenterad tillsyn, då alkoholutskänkningsen är en viktig del av många krögares inkomst. Arbetsområdet tilldrar sig dessutom massmedialt intresse, främst vid avslag på ansökningar och då tillstånd återkallas.

När en person/bolag ansöker om serveringstillstånd måste kommunen kunna informera om vad lagen kräver för att ett serveringställe ska kunna erhålla tillstånd att få servera starköl, vin, starksprit och andra jästa alkoholdrycker. Vidare ska sökanden informeras om vilka allmänna kriterier kommunen tillämpar vid bedömningen av om en servering kan orsaka alkoholpolitiska olägenheter. När en ansökan om nytt eller utökat serveringstillstånd inkommer till kommunen ska den diarieföras. Handläggaren granskar handlingarna och begär eventuell komplettering av den sökande. Efter det att tillståndsavgiften kommit kommunen tillhanda skickas ansökan på remiss till polismyndigheten, skattemyndigheten, kronofogdemyndigheten samt miljö- och hälsoskyddsförvaltningen. Därefter utreder kommunens handläggare ansökan om serveringstillstånd och avger förslag till beslut.

Innan kommunen beslutar om att ge serveringstillstånd eller inte ska sökanden ha möjlighet att yttra sig över kommunens utredning samt de olika remissvaren. Handläggande tjänsteman kan därefter föredra ärendet inför den nämnd som fattar beslut i ärendet. Om serveringstillstånd ges ska tillståndsbevis utfärdas och expedieras till sökanden. Ett inbetalningskort gällande tillsynsavgiften bifogas. En kopia av tillståndsbeviset ska skickas till polismyndigheten för dess tillsyn, men även skattemyndigheten, kronofogdemyndigheten, Statens folkhälsoinstitut och

länsstyrelsen ska ha en kopia av det nya serveringstillståndet. Alla så kallade ägarbyten ska behandlas som en nyansökan.

En annan tillståndstyp uppstår om en innehavare går i konkurs varvid konkursboet kan ansöka om att få driva rörelsen vidare med bibehållet eller återfått tillstånd. En sådan ansökan ska behandlas med förtur av tillståndsmyndigheten. En rimlig handläggningstid för denna typ av ärenden är längst 10 arbetsdagar. Kommunen har som tillståndsmyndighet fr.o.m. 1996 rätt (och skyldighet) att även ingripa med administrativa åtgärder gentemot tillståndshavare som bryter mot reglerna i alkohollagen. Kommunen kan meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning. Om tillståndshavaren brutit allvarligt eller upprepade gånger kan kommunen besluta återkalla serveringstillståndet. Sådana åtgärder måste föregås av en utredning om vad som har hänt. Även tillståndshavare ska beredas möjlighet att yttra sig över utredningen. Beslut om administrativa åtgärder och eventuell återkallelse av serveringstillstånd kan överklagas till förvaltningsdomstol.

1.5.2 Delegation och organisation

Kommunen beslutar enligt alkohollagen såväl avseende meddelande av tillstånd som återkallelse av detsamma.

För att få en smidig, snabb och funktionell handläggning av ärendena har kommunerna valt en långtgående delegation till handläggande tjänsteman.

2. Riktlinjer för kommunens tillsyn av folköl (klass 2)

2.1.1 Historik

Den 1 juni 2001 beslutade riksdagen om förändringar i alkohollagen med ikraftträdande 1 juli 2001. Reglerna kring folköl/öl klass 2 skärptes genom lagändringen i syfte att komma tillrätta med ungdomskonsumtionen då missbruket går allt lägre ned i åldrarna. Folköl är en jäst, odestillerad dryck med alkoholhalt som överstiger 2,25 volymprocent med inte 3,5 volymprocent. En ökad tillgänglighet av folköl medför en ökad alkoholkonsumtion hos ungdom. Omvänt gäller att ju svårare det är att få tag på folköl, desto mindre dricks det och desto färre ungdomar skadas eller mår fysiskt och psykiskt dåligt till följd av alkoholen.

2.1.2 Allmänna krav

Från 1995 har det automatiskt funnits rätt att bedriva folkölsförsäljning under villkor att försäljningsstället bedriver livsmedelsförsäljning och är registrerat hos Kommunens miljökontor för försäljning av livsmedel.

Försäljning av matvaror ska också bedrivas i lokalen för att försäljning av folköl ska kunna bedrivas. Med matvaror avses varor också ur det sedvanliga livsmedelssortimentet. Med detta avses t ex mejeriprodukter, charkvaror, torrvaror, grönsaker och frukt samt ett brett urval av konserver liksom djupfrysta matvaror. Till matvaror brukar också räknas pizzor, piroger, smörgåsar och portioner av hämtmat.

Varor ur det s.k. kiosksortimentet kan inte anses som matvaror, t ex glass, godis, snacks, konfektyr, kaffe, frukt mm. Det måste vara fråga om faktisk försäljning av matvaror, d v s att försäljningsstället har ett sortiment av matvaror som inte är för smalt. Det finns ingen rätt till öservering i samband med ambulerande korv- och glassförsäljning eller liknande.

2.1.3 Anmälningsskyldighet

Från den 1 juli 2001 ska den som ämnar sälja folköl anmäla detta till kommunen där verksamheten bedrivs. Anmälan ska göras innan verksamheten startar. Anmälningen syftar till att ge kommunen kunskap om vilka försäljningsställen som säljer folköl och därmed också ge kommunen möjlighet att bedriva en effektiv tillsyn. Kommunen ska också fortlöpande kunna informera handlarna om förändringar i regelverket kring ölförsäljningen. Underlåtenhet att göra anmälan till kommunen innebär att försäljning av folköl inte är tillåten.

Då försäljningsstället eller serveringen byter ägare ska det anmälas till kommunen. Detta för att kommunen ska ges tillfälle att informera den nya ägaren om gällande lagstiftning och bistå med råd avseende till exempel utformningen av egentillsynsprogram m.

2.1.4 Egentillsyn

Den som bedriver detaljhandel med eller servering av folköl är skyldig att utöva tillsyn över verksamheten (s.k. egentillsyn) och är också skyldig att upprätta ett egentillsynsprogram. Programmet kan t ex innehålla uppgifter om var personalen

kan inhämta information om alkohollagens regler kring folköl samt rutiner vid tillämpningen för det egna försäljningsstället vid ålderskontroll mm.

Kommunens krav på egentillsynsprogrammet innehåller:

- Utse försäljningsansvarig
- Informera personalen om regler och rutiner och varför de finns
- Regelbundet repetera regler och rutiner med personalen
- Regelbunden intern kontroll av att personalen följer reglerna
- Tillsäker att det finns tydlig information om reglerna anslagen på försäljningsstället
- Dokumentera att åtgärderna i egentillsynsprogrammet vidtagits

Försäljningsansvarig ska finnas på försäljningsstället. Denne ska vara utsedd av näringsidkaren och vara lämpad för uppgiften. Det är till den försäljningsansvarige som den övriga personalen ska vända sig då problem eller frågor uppstår.

2.2 Serveringstider

Serveringstiden för folköl är oreglerad men kan regleras om olägenheter konstaterats på serveringsstället.

2.3 Tillsynsavgifter

Kommunen tar ut en årlig tillsynsavgift per försäljningsställe för sin tillsyn av den som säljer. Tillsynen sker i enklare former än vad som gäller i fråga om starkare alkoholdrycker. Avgiften är beräknad efter självkostnadsprincipen och ska täcka kostnader för registerhållning, information och tillsynsarbete mm.

Avgiften är bestämd till 1 800 kr per år.

2.3.1 Indexuppräknings

Avgiften uppräknas årligen i oktober månad före avgiftsåret med konsumentprisindex i oktober 2011 som bas. Avgifterna avrundas till närmaste hela hundratal. Tillsynsavgiften tas ut per försäljningsställe och serveringsställe en gång per år. Den näringsidkare som bedriver verksamhet under del av år, upp till sex månader, debiteras halv tillsynsavgift. Den näringsidkare som bedriver verksamheten vid ingången av avgiftsåret debiteras årsavgiften.

2.4 Tillsynen

Ansvarig för tillsynen av folköl är kommunens alkoholhandläggare. Denne ska planera och ansvara för att tillsyn bedrivs i tillräcklig omfattning. Tillsynens omfattning:

- Kartlägga och föra register över försäljningsställena i kommunen
- Regelbunden kontroll av att försäljningsställena uppfyller grundförutsättningarna för att få sälja folköl
- Informera om vikten av att åldersgränsen följs och att köp ska nekas om det finns misstanke om lagning
- Ta fram och sprida informationsmaterial med exempel på bra egentillsynsprogram, gärna i samarbete med livsmedelsbranschen och bryggerinäringen

- Tillsynsbesök med andra myndigheter, främst polismyndigheten
- Kontinuerlig uppföljning och utvärdering av effekterna av tillsynen

2.4.1 Förbud mot försäljning och servering (9 kap.19§)

Om bestämmelserna i alkohollagen inte följs kan kommunen förbjuda försäljning och servering av öl i 6 – 12 månader. Om försummelsen eller bristerna bedöms ringa kan en varning meddelas. Om det bedöms lämpligt kan serveringstiden regleras istället för, eller i samband med, en varning.

3. Riktlinjer för tillsynen av receptfria läkemedel enligt lagen (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel

Lagen(2009:730) gäller detaljhandel till konsument på andra försäljningsställen än Apotek.

Försäljningen av läkemedel får inte ske till den som inte fyllt 18 år.

Läkemedelsverket har beslutat vilka läkemedel som är godkända för försäljning utanför Apotek. Lista på dessa läkemedel finns på läkemedelsverkets hemsida(www.lakemedelsverket.se)

Den som önskar sälja receptfria läkemedel till konsument ska anmäla det till läkemedelsverket. Läkemedelsverket underrättar i sin tur kommunerna om vilka försäljningsställen som finns i kommunen.

Den kommun där detaljhandeln bedrivs ska utöva kontrollen av efterlevnaden av lagen och av de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

3.1 Allmänna krav på detaljhandlaren.

- Detaljhandlaren ska anmäla försäljningen till Läkemedelsverket Innan försäljningen startar.
- Vid väsentliga förändringar ska detta också anmälas till Läkemedelsverket.
- Detaljhandlaren ska informera kunden var han kan få farmaceutisk rådgivning.
- Detaljhandlaren ska utöva egenkontroll över detaljhandeln och hanteringen av läkemedlen och också ha ett eget tillsynsprogram för detta ändamål.
- Detaljhandeln ska bedrivas i lämplig lokal.
- Detaljhandlaren ska tillhandahålla läkemedlen på lämpligt sätt.
- Detaljhandlaren ska lämna statistiska uppgifter till läkemedelsverket.

3.2 Kommunens kontroll

Kommunen utövar kontrollen av efterlevnaden av lagstiftningen och föreskrifter kopplade till lagen. Kommunen har rätt att få upplysningar och handlingar av detaljhandlaren som behövs för kontrollen.

För att kunna utöva kontrollen har kommunen rätt till tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som används i samband med detaljhandeln och hanteringen i övrigt av läkemedlen.

Kommunen har inte rätt till tillträde till bostadsutrymmen.

Kommunen är skyldig att rapportera brister i efterlevnaden av lagen och föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen till Läkemedelsverket.

Läkemedelsverket får meddela de förelägganden och de förbud som behövs för att lagen ska efterlevas enligt 19§.

Läkemedelsverket har publicerat en vägledning till verkets föreskrift (LVFS 2009:20) som är avsedd att vara ett stöd för kommunens kontroll. Varje avsnitt i vägledningen avslutas med en sammanställning av vad kommunen bör kontrollera. (Bilaga 1)

Av vägledningen framgår att kontrollen av handeln med receptfria läkemedel ställer högre krav på kontrollpersonalen än kontrollen av nikotinläkemedel, bl.a.

då antalet produkter blir avsevärt större. Kommunens tillsyn vidgas till mer än enbart kontroll av handlarnas efterlevnad av åldersgränsen, t.ex. ska kommunen kontrollera inköp av läkemedel, exponering på försäljningsstället, förvaring och egenkontrollprogram m.m. Kommunen ska vidare rapportera brister i efterlevnaden av lagstiftningen till Läkemedelsverket.

3.3 Tillsynsavgifter

Kommunens årliga tillsynsavgift differentieras beroende på försäljningsställets tillsynsbehov och storlek. Ett större försäljningsställe kräver mer tillsynstimmor och debiteras en större avgift än ett mindre försäljningsställe som endast saluför ett mindre utbud av receptfria läkemedel.

Tillsynsavgiften för försäljningsställe som saluför tio eller fler receptfria produkttyper är 1 500 kr per år,

Tillsynsavgiften för försäljningsställe som saluför färre än tio receptfria produkttyper är 900 kr per år.

I tillsynen av handeln med vissa receptfria läkemedel ingår administration och tillsynsbesök. Merarbete beräknas uppstå då handlare inte följer reglerna för försäljningen och hanteringen.

3.3.1 Reducerad avgift

De försäljningsställena som saluför färre än tio receptfria produkttyper och även saluför folköl reduceras tillsynsavgiften till 400 kr per år.

3.3.2 Indexuppräknning

Avgiften uppräknas årligen i oktober månad före avgiftsåret med konsumentprisindex i oktober 2011 som bas. Avgifterna avrundas till närmaste hela hundratal, Tillsynsavgiften tas ut per försäljningsställe en gång per år. Den näringsidkare som bedriver verksamhet under del av år, upp till sex månader, debiteras halv tillsynsavgift. Den näringsidkare som bedriver verksamheten vid ingången av avgiftsåret debiteras årsavgiften.

4. Riktlinjer för kommunens tillsyn av detaljhandel med tobak

Tobakslagen är en skyddslagstiftning. Det övergripande målet för svensk tobakspolitik är att motverka tobaksbrukets skadeverkningar. Genom lagstiftningen vill staten förhindra tobaksbruket bland barn och ungdom. Lagen om åldersgräns för köp av tobak infördes 1 januari 1997.

4.1 Anmälningsskyldighet för tobaksförsäljning och egenkontroll

En näringsidkare som vill sälja tobaksvaror i sitt försäljningsstället måste, innan försäljning av tobaksvaror får påbörjas, göra anmälan till kommunen där försäljningen ska ske.

Anmälningsskyldigheten syftar till att ge kommunen kunskap om vilka försäljningsställen, kiosker mm som säljer tobaksvaror och därmed också ge kommunen möjlighet att bedriva en effektiv tillsyn över tobaksförsäljningen. Kommunen ska också fortlöpande kunna informera de som säljer tobak om förändringar i regelverket kring tobaksförsäljning och i övrigt kunna bistå med råd och anvisningar.

Näringsidkare ska enligt tobakslagen utöva egenkontroll och ha ett egenkontrollprogram. Egenkontrollprogrammet är ett hjälpmedel för den lokala näringsidkaren där han har utarbetat en kontrollplan (lathund) för hur tobakslagens bestämmelser ska tillämpas på det egna försäljningsstället.

Egenkontrollprogrammet ska beskriva hur näringsidkaren och försäljningsställets personal får information om tobakslagens bestämmelser och vilket stöd innehavaren ger till sin personal samt vilka rutiner som tillämpas vid tobaksförsäljningen. Särskilt tydliga ska rutinerna vara för ålderskontroll. Även rutiner för kontroll av produktens varningstexter ska finnas i egenkontrollprogrammet.

Egenkontrollprogrammet är en viktig del i kommunernas tillsynsarbete och ska därför sändas in till den kommun där verksamheten bedrivs.

4.2 Marknadsföring vid försäljningsstället

Enligt tobakslagen får inte tobaksreklam vara påträngande, uppsökande eller uppmana till köp. Tobaksreklam får inte finnas på utsidan av försäljningsstället (ex butiken). Reklam som är tillåten inne i försäljningsstället ska inte vara synlig utifrån. Det är heller inte tillåtet att ha egenhändigt gjorda skyltar utanför försäljningsstället såsom "Billiga cigaretter".

Det är kommunens uppgift att avgöra om reklamen på försäljningsstället strider mot lagen.

4.2.1 Dekaler om 18 årsgräns för köp av tobak

Det ska finnas dekal som visar att det är 18 årsgräns vid köp av tobaksvaror. Dekal ska finnas vid disken där försäljningen sker och vid entrén/entréerna till försäljningsstället.

En bra skyltning om åldersgräns på försäljningsstället ger en tydlig signal till ungdomar att försäljningsställets personal kommer att kontrollera legitimation vid köp av tobak.

4.2.2 Rökfria skolområden och serveringar

Rökning förbjuden i lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidsgårdar.

Rökning är förbjuden på restauranger och på serveringsställen, utom på uteserveringar.

Kommunen ansvarar för att tillsynen över dessa rökfria områden och tillhandahåller skolorna med skyltar om rökförbud.

4.3 Tillsynsavgifter

Kommunen tar ut en årlig tillsynsavgift per försäljningsställe för sin tillsyn av den som säljer tobaksvaror. Tillsynsavgiften ska täcka kostnaderna för allt tillsynsarbete som inkluderar besök på försäljningsställe, registerhållning, samordning med andra myndigheter, dekal och annan information samt eventuellt utredningsarbete.

Avgiften fastställs till 1 500 kr/år.

4.3.1 Reducerad avgift

Saluför ett försäljningsställe även folköl tas en mindre avgift ut för tillsynen enligt tobakslagen på 400 kr/år. Den lägre avgiften motiveras av de samordningsfördelar som kontroll/tillsyn av flera varugrupper innebär.

4.3.2 Indexuppräknning

Avgiften uppräknas årligen i oktober månad före avgiftsåret med konsumentprisindex i oktober 2011 som bas. Avgifterna avrundas till närmaste hela hundratal. Tillsynsavgiften tas ut per försäljningsställe en gång per år. Den näringsidkare som bedriver verksamhet under del av år, upp till sex månader, debiteras halv tillsynsavgift. Den näringsidkare som bedriver verksamheten vid ingången av avgiftsåret debiteras årsavgiften.